

سوالات درس پانزده مطالعات اجتماعی هشتم

ص ۹۲

۱) **مغولان چه کسانی بودند؟** مغولان، اقوام بیابانگردی بودند که در سرزمین مغولستان واقع در شمال چین و جنوب سیبری می زیستند

۲) **شیوه ی زندگی مردمان مغولستان چگونه بود؟** آب و هوای سرد و خشک منطقه ، موجب شده بود که آنها شیوه ی زندگی کوچ نشینی و دامداری را برگزینند

۳) **چرا قبایل مغول به غارت یکدیگر و همسایگان روی آوردند؟** قبایل مغول تا پیش از چنگیز خان پراکنده بودند و حکومتی نداشتند . این قبایل به سبب افزایش جمعیت و کمبود مراتع ناگزیر بودند برای تأمین زندگی ، به غارت یکدیگر و همسایگان روی آورند

۴) **چنگیز که بود و چه کرد؟** چنگیز رئیس یکی از قبایل مغول بود که قبيله های مغول را زیر فرمان خود درآورد و حکومتی نیرومند تشکیل داد و برای اداره ی آن کشور ، مجموعه قوانینی را با عنوان یاسای چنگیزی تدوین کرد و به اجرا گذاشت

۵) **یکی از اصول مهم یاسای چنگیزی چه بود؟** آن بود کسانی که خود را تسلیم سپاه مغول می کردند ، از قتل و غارت در امان بودند ، اما آنان که مقاومت می کردند ، باید قتل عام و غارت می شدند

۶) **چنگیز چگونه فردی بود؟** چنگیز در فنون رزمی مهارت کامل داشت و در حيله های جنگی استاد بود . وی ، مردی بی رحم بود و سربازان و حتی فرزندانش باید بدون چون و چرا فرمانش را اجرا می کردند

۷) **مغولان پس از آنکه متحد و قدرتمند شدند به چه فکری افتادند؟** به فکر حمله به سرزمین های آباد و تصاحب ثروت آنها افتادند . آنها نخست به چین حمله و شهر ثروتمند پکن را تسخیر و غارت کردند

نکته: مغولان در زمان خوارزمشاهیان به ایران هجوم آوردند

۸) **بهبانه ی چنگیز خان برای حمله به ایران چه بود؟** در زمان سلطان محمد خوارزمشاه وقتی اعضای یک کاروان تجاری مغول به یکی از شهرهای ایران آمده بودند ، به دستور حاکم

آن شهر به جرم جاسوسی دستگیر و کشته شدند . چنگیز خان این موضوع را بهانه قرار داد و با لشکری عظیم به ایران هجوم آورد

۹) **سلطان محمد خوارزمشاه در مقابل مغولان چه کرد ؟** سلطان محمد به مقابله شتافت ، اما در همان برخورد اول با سپاه مغول ، چنان دچار بیم و هراس شد که فرار کرد . فرار او ، روحیه ی سپاهیان و مردم را ضعیف کرد

ص ۹۴

نکته: سلطان جلال الدین، پسر و جانشین سلطان محمد خوارزمشاه، شهامتی از خود نشان داد و در یک جنگ بر مغولان پیروز شد

۱۰) **چرا سلطان جلال الدین نتوانست در مقابل مغولان کاری از پیش ببرد ؟** او در یک جنگ بر مغولان پیروز شد اما به دلیل اختلافات و درگیری های داخلی ، کاری از پیش نبرد . در آن شرایط حساس ، برخی از سرداران و حاکمان محلی و نیز خلیفه ی عباسی نه تنها جلال الدین را یاری نکردند ، بلکه با وی درگیر جنگ شدند

۱۱) **چرا هجوم هولناک چنگیز، یکی از فجایع تاریخ ایران بود؟(نتیجه ی حمله ی**

چنگیز خان به ایران چه بود؟) بر اثر این هجوم ، بسیاری از ایرانیان جان باختند و تعداد زیادی به اسارت درآمدند یا آواره شدند . ترس و وحشت سراسر ایران را فراگرفت و مردم دچار سرخوردگی شدند . از این رو میل به گوشه گیری و دوری از اجتماع در جامعه رواج یافت . شهرها و آبادی های زیادی را ویران کردند و آسیب فراوانی به مزارع کشاورزی و قنات ها وارد آوردند . مغولان همچنین مساجد و کتابخانه ها را خراب کردند و کتاب ها را سوزاندند

۱۲) **هلاکو خان که بود؟ اقدامات او را بنویسید ؟** هلاکو خان نوه ی چنگیز بود . او مأمور شد فتوحات مغول را در ایران و دیگر بخش های جهان اسلام کامل کند . اقدامات او : اسماعیلیان ایران را از بین برد و قلعه های آنان را ویران کرد - با تسخیر بغداد و کشتن خلیفه ، خلافت عباسی را برانداخت

نکته: هلاکو خان پس از نابودی خلافت عباسی، حکومت ایلخانان را تأسیس کرد. او به همراه فرزندان و نوادگانش، حدود هشتاد سال بر ایران فرمان راندند

ص ۹۵

نکته: پس از مرگ آخرین ایلخان مغول (ابوسعید) ، حکومت ایلخانان فرو پاشید

۱۳) همزمان با فروپاشی حکومت ایلخانان ، چه عواملی موجب بروز قیام های مردمی

شد ؟ بی عدالتی و ستمگری حاکمان محلی ، خشم و نارضایتی مردم را برانگیخت و موجب بروز قیام های مردمی در گوشه و کنار ایران شدند

۱۴) قیام سربداران از کجا و بر اثر تعلیمات چه کسانی آغاز شد؟ از روستای باشتین در

سبزوار آغاز شد . مردم سبزوار در آن زمان بر اثر تعلیمات شیخ خلیفه و شیخ حسن جویری آماده ی مقابله با ظلم و ظالمان شده بودند .

۱۵) حکومت سربداران چگونه تأسیس شد ؟ ساکنان روستای باشتین که از زیاده خواهی و

گستاخی مأموران حاکم مغولی خراسان به ستوه آمده بودند ، به پا خاستند و مأموران مغول را

مجازات کردند . آنان سپس با شعار «سر به دار می دهیم ، تن به ذلت نمی دهیم» ، سپاه

حاکم مغول را در آن ولایت شکست دادند . قیام به سرعت گسترش یافت و سربداران پس از

تصرف شهر سبزوار ، حکومت خود را تأسیس کردند

نکته: حکومت سربداران، پشتیبان مذهب شیعه بود. این حکومت محلی پس از یورش تیمور به

ایران از بین رفت

۱۶) تیمور که بود و چه کرد؟ تیمور گورکانی یکی از فاتحان مشهور در تاریخ است که بخش

وسعی از آسیا را فتح کرد و امپراتوری تیموری را بنیان گذاشت . او خود را از خاندان چنگیز

می دانست . تیمور در بی رحمی و خونریزی دست کمی از چنگیز خان مغول نداشت

نکته: تیمور به هنر، علاقه نشان می داد و هر شهر و ولایتی را که می گشود، هنرمندان و

صنعتگرانش را به پایتخت خود سمرقند می فرستاد.

نکته: تیمور حرص و طمع بسیاری به کشورگشایی داشت و در اندیشه فتح چین بود که مرگ،

امانش نداد

۱۷) تیمور پس از تسلط بر ماوراء النهر چه کرد؟ با سوء استفاده از اوضاع پریشان و آشفته ی

ایران که بر هر گوشه ی آن خانی و سرداری حکومت می کرد ، چندین مرتبه به کشور ما

یورش آورد . یورش های تیمور نیز همچون هجوم چنگیز ، آسیب و صدمات فراوانی به مردم

ایران وارد کرد . در جریان این یورش ها ، عده ی زیادی تلف شدند و اموال و دارایی مردم

غارت گردید

نکته: تیمور امپراتوری پهناوری را بنیان گذاشت که از مرزهای چین تا شام گسترش یافته بود
(۱۸) **شاهرخ که بود و چه کرد؟** شاهرخ پسر تیمور، بر رقیبان خود برتری یافت و موفق شد
بخش وسیعی از ایران را تحت تسلط خود درآورد.

نکته: حکومت تیموریان سرانجام با ظهور حکومت صفویان در ایران از میان رفت

موفق باشید - حسین پور - دبیر مطالعات اجتماعی